

tussen

Duin & Dijk

Themanummer

Smient

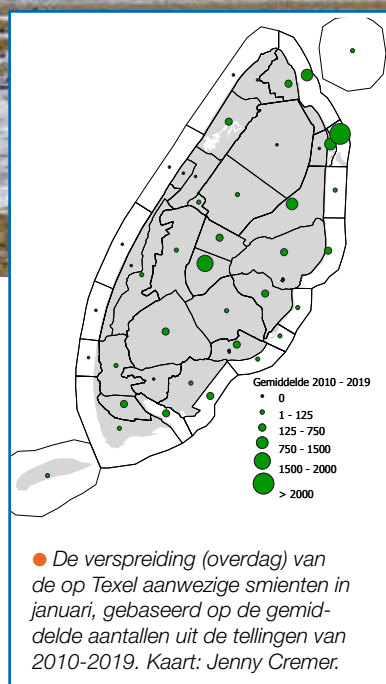
Natuur in Noord-Holland. Jaargang 19

2020

Smienten op Texel

De smient behoort in de late herfst, de winter en het vroege voorjaar tot de soorten die in grote aantallen op Texel aanwezig zijn.

Onder de ruim 90.000 wad- en watervogels die in de afgelopen 10 jaren in november t/m januari op Texel aanwezig waren bevonden zich gemiddeld 10.500 smienten. Voor de provincie Noord-Holland is dit geen bijzonder hoog aantal, voor het Waddengebied is dat wel zo. Op Terschelling, Ameland en langs de Friese vastelandskust kunnen in sommige jaren in november weliswaar zo'n 45.000 smienten aanwezig zijn (Hornman *et al.*, 2020) maar in januari zijn de meeste uit het centrale en oostelijke deel van de Waddenzee verdwenen. Tijdens de gebiedsdekkende wad- en watervogeltellingen in de Nederlandse Waddenzee zijn in januari, gemiddeld over de jaren 1990-2017, 61.000 smienten geteld. Daarvan was bijna 25% aanwezig op Texel. Vergelijken met het aantal smienten dat 's winters in Noord-Holland aanwezig is, in de afgelopen jaren 220.000-235.000, zijn de op Texel overwinterende aantallen echter vrij bescheiden.

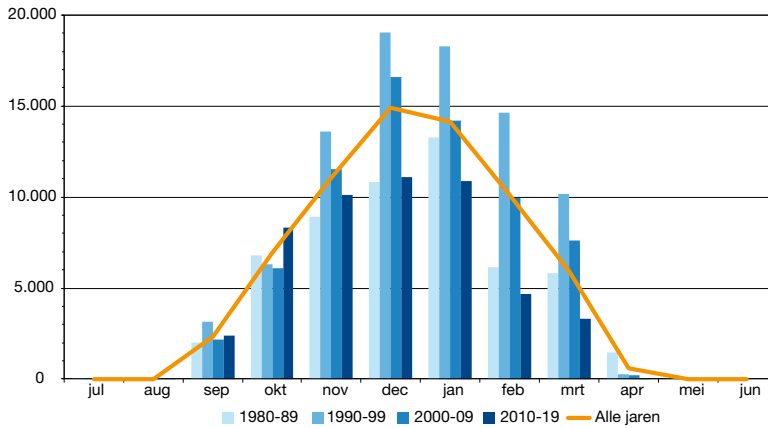
Gebiedsbeschrijving

Dat op Texel zoveel smienten overwinteren is te danken aan het feit dat er uitgestrekte graslandgebieden aanwezig zijn, doorsneden door sloten en bredere afwateringskanalen. Deze liggen vooral op het oude land van Texel, in Waalenburg en langs de Texelse oostkust. Ongeveer 30% van de vogels rust overdag op de Waddenzee.

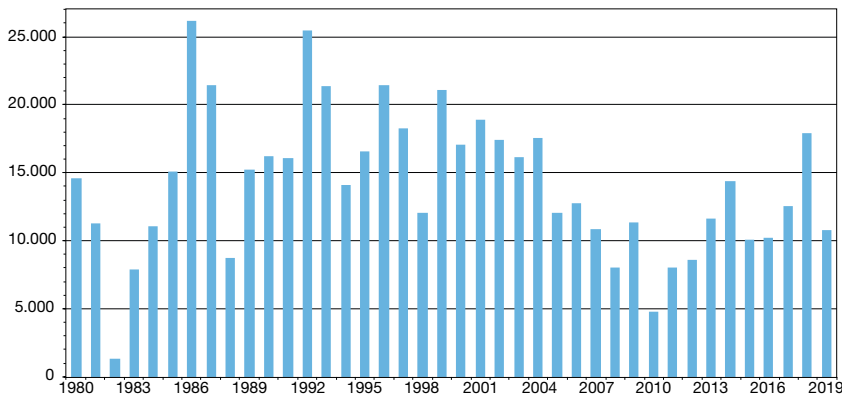
Seizoensverloop

Uit de resultaten van de tellingen, die sinds 1980 worden uitgevoerd, blijkt dat smienten op Texel vrijwel afwezig zijn in de maanden mei – augustus (Figuur 1). Begin september zijn er nog maar enkele tientallen aanwezig, maar op 7 september 2002 al ruim 1350. Rond half september kunnen de aantallen al zijn toegenomen naar 3000-4000 en tegen eind oktober naar 5000-8000. De hoogste aantallen zijn aanwezig in december en januari (gemiddeld 14.000-15.000), met uitschieters naar ruim 25.000 (1992) en 26.000

(1986). In februari schommelen de aantallen in de meeste jaren tussen 4000-10.000 maar in 1995 en 1996 waren ook in februari nog grote aantallen (17.000-18.000) aanwezig. In maart verblijven er nog 5000-10.000 smienten op Texel. De figuur laat ook zien dat de aantallen in de jaren 1990-1999 in vrijwel alle gevallen hoger lagen dan in de 10 jaren ervoor en in de 20 jaren erna. Alleen april en oktober vormen een uitzondering. Op basis van regelmatige waarnemingen in het voorjaar en de zomer

● *Figuur 1. Gemiddelde aantal smienten op Texel per maand voor vier decennia. Het aantal teljaren per periode per maand verschilt sterk: jul: 2, 1, 2, 1; aug: 3, 1, 2, 5; sep: 5, 3, 8, 10; okt: 5, 2, 1, 2; nov: 3, 4, 10, 10; dec: 2, 3, 2, 2; jan: 10, 10, 10, 10; feb: 2, 3, 1, 1; mrt: 4, 1, 1, 2; apr: 2, 1, 2, 1; mei: 9, 4, 8, 10; jun: 2, 2, 1, 0.*

● *Figuur 2. Aantallen smienten op Texel in januari, op basis van de wad- en watervogeltellingen van 1980-2019, uitgevoerd door leden van de Vogelwerkgroep Texel.*

moeten we afleiden dat de smient zo nu en dan op Texel broedt, maar zeker niet elk jaar en nooit meer dan hooguit enkele paren tegelijk (Dijkzen, 1996, Scharringa *et al.*, 2010).

Aantallen en ontwikkeling

De resultaten van tellingen in januari (Figuur 2) laten een toename zien van gemiddeld circa 10.000 vogels in het begin van de jaren '80 naar een piek van meer dan 20.000 exemplaren. In het midden van de jaren '90, gevolgd door een afname in 2005-2010. Daarna volgt weer een lichte toename.

Figuur 1 laat zien dat de toename in de jaren 1990-1999, en de afname in de jaren erna, zich niet beperkt tot januari. Ook de aantallen in november, maar vooral in december, februari en maart zijn sterk afgenomen. De op Texel gesignaleerde trend die is weergegeven in Figuur 2 komt sterk overeen met die in de regionale telgebieden (telgebieden buiten de Rijkswateren) van Sovon (Hornman *et al.*, 2020).

Verspreiding

Smienten foerageren vooral 's nachts en rusten overdag. Overdag zijn de grootste aantallen aanwezig in Waalenburg, de Schorren, de graslandgebieden rond Dijkmanshuizen, Polder de Eendracht, de Prins Hendrik Polder en Polder Het Noorden (vooral in en rond het reservaat De Bol) en op verschillende locaties op de Waddenzee (kaart). De foeraergegebieden die 's nachts bezocht worden kunnen op grote afstand van de rustgebieden liggen. Zo blijken smienten uit de Slufter, het Wagejot en Zeeburg naar Midden- en Zuid-Eijerland te vliegen. In gebieden waar veel wordt gejaagd kunnen grote aantallen smienten hun binnendijkse dagrustplaatsen verlaten en uitwijken naar de Waddenzee, de Slufter of de Schorren. Vooral in de herfst foerageren smienten tijdens laag water ook op de wadplaten. In de Mokbaai zijn in november en december vaak 1000-1500 smienten aanwezig, deels foeragerend, deels rustend.

Invloed van vorst

De aantallen in januari kunnen vrij sterk fluctueren, uiteenlopend van het absolute maximum uit 1986 (ruim 26.000) naar slechts enkele duizenden in andere jaren. Opvallend is het verschil in de aantallen in de koude maanden januari 1982 en in januari 1986 en 1997. In 1982 heeft de kou geleid tot lage aantallen smienten en in de andere jaren tot hoge aantallen. Een en ander is niet alleen afhankelijk van de temperatuur maar ook van de hoeveelheid sneeuw die er is gevallen en of er vogels zijn ingevlogen die aanvankelijk verder oostelijk overwinterden. Op Texel profiteren de smienten in strenge winters doorgaans van de wat mildere klimatologische omstandigheden, vergeleken met de vaak ijsziger omstandigheden in de oostelijke gelegen delen van de Waddenzee. In strenge winters, zoals januari 1982 en 1987, kan 95% van het totale aantal in de Waddenzee op Texel aanwezig zijn.

Cor Smit
Vogelwerkgroep Texel
cor.smit@kpnplanet.nl

Literatuur

- DIJKSEN, A.J., 1996. Vogels op het Gouwe Boltje. Een volledig overzicht van de Avifauna van Texel. Langeveld & De Rooy, Den Burg. 533 p.
- HORNMAN, M., F. HUSTINGS, K. KOFFIJBERG, E. VAN WINDEN, P. VAN ELS, R. KLEEFSTRA, SOVON GANZEN- EN ZWANENWERKGROEP & L. SOLDAAT, 2020. Watervogels in Nederland in 2017/2018. Sovon rapport 2020/01/, RWS-rapport BM 19.18. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen. 134 p.
- SCHARRINGA, C.J.G., W. RUITENBEEK & P.J. ZOMERDIJK, 2010. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Landschap Noord-Holland. 411 p.